

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

YTTRANDE

En gemensam angelägenhet – SOU 2020:46

Konstnärsnämnden har fått Jämställhetskommisionens betänkande på remiss och lämnar härmed sitt yttrande.

Utredningens förslag som rör det kulturpolitiska området har direkt koppling till Statens kulturråd. Konstnärsnämndens uppdrag berörs endast indirekt i fråga om utredningens syn på kulturpolitikens grundförutsättningar. Detta yttrar vi oss om nedan.

Övergripande synpunkter

Konstnärsnämndens huvudsakliga synpunkt är att utredningen brister i sin analys och hamnar i rent instrumentella resonemang. Detta går enligt vår mening på tvärs mot grundläggande principer för kulturpolitiken, och bör således vägas in vid utvärdering av utredningens förslag och uttalanden om utvecklingen på kulturområdet.

17.1 Utgångspunkter, s. 552

Utredningens förslag till åtgärder för ökad jämlikhet i uppväxtvillkor nämns som viktiga inom en rad politikområden, exempelvis utbildning och kultur. Utredningen beskriver inledningsvis sina utgångspunkter. Bland annat skriver man att:

”Kulturpolitiken kan liksom utbildningspolitiken vara *ett instrument för att öka jämlikheten i samhället.*” (SOU 2020:46, s. 552, vår kursivering)

Konstnärsnämnden menar att det är problematiskt att utredningen inte beaktar principerna om kulturens egenvärde och armlängds avstånd. Dessa principer är grundläggande för en hållbar kulturpolitik i ett demokratiskt samhälle. De är också viktiga utgångspunkter för ett politikområde vars frågor i stor utsträckning kopplar an till andra sektorer. Vi vill därför påminna om regeringens tydliga skrivning i budgetpropositionen 2020/21, angående kulturpolitikens inriktning:

”Kulturområdet står inför stora utmaningar. [...] En av de avgörande kulturpolitiska frågorna de närmaste åren, i Sverige och i övriga världen, är hur vi garanterar konstnärlig frihet. Kulturen kan bidra till många samhällsmål som hållbarhet, jämställdhet och mångfald, *men kulturpolitiken får aldrig bli instrumentell.* Det offentliga stödet till kulturen ska ske i former som syftar till kulturlivets oberoende och att fler ges möjlighet att delta i kulturlivet.” (Prop. 2020/21:1 Utgiftsområde 17, s. 33, vår kursivering).

Vidare skriver regeringen i sin skrivelse *Politik för konstnärers villkor* att politiken: ”bör syfta till att värna konstens frihet och egenvärde, där konstnärlig kvalitet och principen om armlängds avstånd till konstnärligt innehåll utgör självklara utgångspunkter”. (Skr 2020/21:109, s. 12)

Den grundläggande problembilden som utredningen utgår ifrån är att det humankapital som eleverna får med sig från skolan inte räcker för det stora flertalet elever, för att de som vuxna ska efterfråga de kvalificerade kulturinstitutionernas utbud. Utredningen menar att nuvarande kulturstöd, därför kommer redan kulturellt starka grupper till del i en alltför stor utsträckning. (SOU 2020:46, s 564) I stället för att se detta som en indikation på att humaniora och kulturorienterade ämnen behöver återupprättas och stärkas i grundskolan, vill utredningen att kulturpolitiken ska fungera som ett komplement till brister i utbildningspolitiken (SOU 2020:45, s. 552). Det är ett synsätt som Konstnärsnämnden inte ställer sig bakom. Konst och kultur utgör en del av hela samhället och samhällsutvecklingen, det är inte en verksamhet vid sidan av.

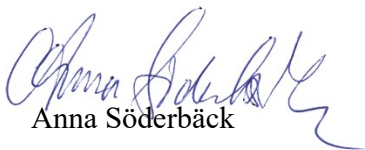
17.3.6 Uppsökande kulturpolitik, s. 623

Utredningen skriver att regeringen formulerat ”övergripande verksamhetsmål” i Statens kulturråds regleringsbrev som säger att ”ett barn-, jämställdhets- och mångfaldsperspektiv ska integreras i hela Kulturrådets verksamhet, därmed även i bidragsgivningen” (SOU 2020:46, s. 623). Vi har inte kunnat finna några övergripande verksamhetsmål i Kulturrådets regleringsbrev. Däremot har de en liknande skrivning i sin instruktion (Förordning 2012:515 med instruktion för Statens kulturråd, § 3).

Det är oklart vad utredningen avser med begreppet verksamhetsmål i sammanhanget, samt hur detta avsnitt i Kulturrådets instruktion förhåller sig till syften och kriterier i de förordningar som styr själva bidragsgivningen. Vi menar att utredningen hade behövt analysera detta närmare.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av myndighetens direktör Anna Söderbäck. Föredragande har varit utredare Åsa Wall.

Anna Söderbäck

Åsa Wall